

Tusind og en nat

Udvalgte fortællinger

Oversat fra arabisk af

Johannes Østrup

Med efterskrift af

Peter Madsen

FORLAGET VANDKUNSTEN

Denne bog bygger på den danske arabist Johannes Østrups oversættelse fra 1927 af udvalgte fortællinger fra *Tusind og en nat*. Endnu i dag er Østrups den eneste udførlige oversættelse vi har, der bygger direkte på en arabisk tekst. Retskrivningen er nænsomt moderniseret, men ellers er intet ændret, bortset fra et par enkelte passager: Østrups levende gengivelse var nogle steder underlagt en vis selvcensur af hensyn til europæisk »sømmelighed«. I denne udgave er censuren imidlertid ophævet. Ellen Wulff har oversat de afsnit, som Østrup veg tilbage for at bringe, og de er nu sat ind på rette sted. Dette udvalg af Østrups oversættelser lægger særlig vægt på historier, der bringer livet ved hoffet og i byen, særlig på markedet, frem for læseren. Kærlighed og magi, burleske og tragiske scener veksler, og poesien bringer følelser til udtryk. Et efterskrift går nærmere ind på *Tusind og en nats* historie.

Indhold

- 9 Fortællingen om kong Shahriar og hans broder kong Shahzeman
- 15 Historien om æslet og tyren
- 19 Fortællingen om købmanden og trolden
- 29 Fortællingen om de tre æbler og heri historien om veziren Nureddin og hans broder Shemseddin
- 86 Fortællingen om Ali Shar og slavinden Smaragd
- 134 Fortællingen om kærlighedsslaven Ghanem
- 168 Fortællingen om købmanden Ali fra Kairo
- 194 Fortællingen om Aziz og Azizah
- 245 Fortællingen om den falske kalif
- 266 Fortællingen om den sovende, der blev vækket
- 298 Slutning
- 303 Efterskrift af Peter Madsen

Fortællingen om kong Shahriar og hans broder kong Shahzeman

DET FORTÆLLES – OG DEN alvise, mægtige og nådige Gud er den, som kender al ting bedst – at der i gamle dage, i længst forsvunden fortid levede en konge af sassanidernes æt, som herskede over Indien og Kina; han havde en mægtig hær og mange tjenere, og talrige høvdinge fulgte ham; han havde to sønner, der begge var gæve riddere. Dog var den ældste den ypperste, og han blev en dygtig og retfærdig konge, elsket af sine undersåtter; han hed Shahriar. Den yngre broder, hvis navn var Shahzeman, blev konge i Samarkand. Orden og fred herskede i begge lande, og i tyve år regerede de i uforstyrret ro og lykke. Da skete det, at den ældste af de to konger kom til at længes efter sin broder, og han gav derfor sin vezir befaling til at drage af sted for at indbyde ham til sig. Veziren var straks rede og kom lykkeligt til den yngre broder, hvem han meddelte Kong Shahriars længselsfulde ønske om at se ham. Hertil var Kong Shahzeman øjeblikkeligt villig; han lod sine mænd gøre sig rede med telte og muldyr, og efter at have indsat sin vezir til at forestå regeringen, begav han sig på vej til sin broder. Men ved midnatstid kom han i tanker om noget, han havde glemt i sit slot, og da han var vendt tilbage for at hente det, fandt han sin dronning sovende på hans leje med en sort slave i sin favn. Ved synet heraf sortnede det for hans øjne: »Nå det går sådan til,« tænkte han ved sig selv, »inden jeg næppe har forladt byen, hvorledes ville den mær så te sig i al den tid, jeg skulle være hos min broder!« Og dermed drog han sit sværd og dræbte dem begge to, som de lå der, hvorpå han straks på timen vendte om og fortsatte rejsen.

Da han var nået til broderens hovedstad, blev denne meget glad og drog ham i møde, medens byen blev festlig smykket. Kong Shahriar begyndte nok så muntert en samtale med broderen, men denne, der var opfyldt af tanken om, hvad der var sket derhjemme, var bleg og nedslået. Shahriar tænkte, at dette kom af længsel efter hjemmet og talte i begyndelsen ikke videre derom, men tilsidst kunne han dog ikke lade være med at spørge om, hvad der var i vejen. »Jeg har et hjerteresår,« svarede Shahzeman, uden dog at fortælle noget nærmere om, hvad der var hændt med hustruen. »Lad os tage på jagt,« foreslog da den ældre broder, »det kan måske adspredde dig.« Men broderen ville ikke med, og Shahriar tog så af sted alene.

Nu var der i slottet nogle vinduer, som vendte ud mod haven; medens Kong Shahzeman betragtede udsigten her, bemærkede han, at en dør i havemuren gik op og ind trådte tyve slavinder og tyve slaver; midt iblandt dem gik dronningen, strålende af skønhed. Midt i haven var et bassin; der afførte de sig allesammen deres klæder, og på dronningens råb: »Masud!« kom der en sort slave, og hun kyssede ham og tog ham i favn, og alle de andre gjorde ligeså, og med kys og klap og favntag gik hele den lange nat. »Sandeligt,« tænkte Kong Shahzeman, »dette er værre, end hvad der er hændt mig,« og han følte sig helt lettet for sin kummer ved tanken om, at hans broder var endnu mere ilde faren. Da Kong Shahriar kom hjem fra jagten, så han, at hans broder atter lignede sig selv; han havde lyst til at spise og drikke og havde fået sin gamle ansigtsfarve igen. Forundret spurgte han om sammenhængen. »Jeg skal gerne,« sagde Shahzeman, »fortælle dig om årsagen til min bleghed, men du må have mig

undskyldt, at jeg ikke fortæller dig grunden til, at jeg atter er kommet mig.« »Nå ja, lad mig så høre det første da.« Så berettede Shahzeman ham om, hvorledes det hele var gået til, da veziren var kommet med indbydelsen, og han allerede var brudt op til rejsen. »Men så kom jeg til at tænke på, at den perlekæde, der skulle være en foræring til dig, lå hjemme i slottet, og da jeg vendte om for at hente den, fandt jeg min hustru i en sort slaves arme. Jeg dræbte dem begge to, men tanken om dette optrin var det, der drev blodet fra mine kinder. Mere må du helst lade være med at spørge om.«

Imidlertid trængte Shahriar ind på ham for at få fuld besked, og broderen fortalte ham så alt, hvad han havde været vidne til. »Jeg må se det selv,« sagde Shahriar, »jeg må se det selv.« – »Nu vel, du kan jo lade, som om du atter drager på jagt; skjul dig så her, og du vil ved øjesyn få sandheden at kende.« Kong Shahriar lod øjeblikkeligt udstede befaling om en ny jagtudflugt, og følget lejrede sig i telte udenfor byen. Kongen tog også selv af sted, men da han var ankommet til sit telt, befalede han, at ingen måtte få foretræde, hvorpå han skjult i en forklædning vendte tilbage til slottet, hvor broderen ventede ham. Der tog de plads ved vinduet, som vendte ud mod haven, og lidt efter kom dronningen med sine slavinder og slaverne, og den samme scene gentog sig, som Kong Shahzeman havde fortalt om. Ved synet heraf gik Shahriar fuldstændigt fra sans og samling: »Kom, min broder, lad os drage bort herfra; jeg bryder mig ikke mere om at være konge, før jeg får set, om det kan gå andre lige så galt; ellers vil døden jo være at foretrække.«

Kong Shahzeman var straks villig hertil; ad en hemmelig dør forlod de slottet og drog ud i den vide verden. Efter at